

Militaire Spectator.

Donderdag, den 17^{den} Mei.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheele Koninkrijk à f 2,25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

SCHETS

DER MILITAIRE GEBEURTENISSEN IN BELGIE.

in 1831.

(Vervolg van N^o. 8.) (1)

DERDE HOOFDSTUK.

Gevecht bij Leuven. — Werkeloosheid van het leger der Maas.

..... (2).
Na Hasselt in staat van verdediging gesteld te hebben, verliet de Prins van Oranje deze plaats en sloeg den 10en Augustus

(1) Slechts voor weinige dagen heeft *Spectator* het nummer van het Fransche militaire tijdschrift ontvangen, waarin het vervolg en slot dezer *Schets* is opgenomen. Dit vervolg is uitvoeriger dan het eerste gedeelte, hetwelk *S.* in zijn n^o. 7 en 8 reeds heeft gegeven; doch ook dit tweede gedeelte is met des te grooter partijdigheid en onnaauwkeurigheid geschreven, zoodat het *S.* is voorgekomen, alsof de fransche schrijver, op deszelfs eerste gedeelte, eenen wenk heeft ontvangen, het nu geheel *verfranschte* Belgische leger, niet te zeer in het militair oog van Europa te vernederen. Ook dragen de redeneringen des franschen schrijvers, het kenmerk van oppervlakkigheid, en gebrek aan kennis van de ware toedragt der zaken, zoodat *S.* nu de waarde van het *voorwoord* des bedoelden schrijvers (zie n^o. 7); gevoelt. Daardoor is *S.* geleid geworden, deze *Schets* hier en daar te bekorten, en alleen het daadzakelijke van dit vervolg over te nemen, geloovende hierdoor in het belang zijner lezers te handelen.

(2) De fransche schrijver berispt hier de twee dagen werkeloosheid van den Prins van Oranje te Hasselt, en deszelfs onwetendheid van het ontruimen van Tongeren, door het leger van de Maas. Hierbij legt de schrijver zijne onkunde in de taktiek en van de omstandigheden, waarin het Hollandsche leger verkeerde, aan den dag. De Prins van Oranje handelde als een zaakkundig Veldheer, namelijk: om met weinig bloedverlies tot groote uitkomsten te geraken. Het was Hem ook niet te doen, om veel en onnoodig

zijn hoofdkwartier te St. Truijen op, alwaar Hij den 11en (3) nog bleef, — de voorhoede van het Hollandsche leger trok echter door Thienen, tot voor Boutersem.

De Koning *Leopold* legde bij deze gebeurtenissen zeer veel werkzaamheid en geestdrift aan den dag. Den 2en Augustus, te Luik, kennis van het hervatten der vijandelikheden krijgende, was hij reeds den 3en, 's nachts, te Brussel, den 4en te Antwerpen, en den 6en te Mechelen, alwaar hij het bevel over zijne legers op zich nam, en alwaar de verschillende burgerwachten der onderscheidene steden zich bij hem voegden.

Ticken de Terhove had, na het bezetten van Turnhout door het Hollandsche leger, zijne troepen naar den kant van Lier doen zamentrekken; — toen hij echter zag, dat de Prins van Oranje niet naar die zijde trok, nam hij eene stelling bij Westerlo, en bedreigde, zoo doende, de lijn der operatiën van het Hollandsche leger.

De Belgen bleven echter nog altijd in de hersenschimmige hoop verkeeren, van *Daine* in den rug en op de flanken van het Hollandsche leger te zien opdagen, om zich met *Ticken de Terhove* te vereenigen, die, om deze beweging de hand te leenen, aanvullenderwijze moest gaan handelen, zoodra hij het vuur van den eerstgenoemden hoorde. Men vleide zich zoo zeer met dit plan, dat de Belgische dagbladen, die de ontwerpen van hunne regering het beste doorgrondden, reeds aankondigden: dat het Hollandsche leger in eene zeer gevaarlijke stelling stond, en dat het grootste gedeelte daarvan, door de legers van de Maas en de Schelde was omsingeld. Men voegde

bloed te vergieten. Was Hij hiernaar begeerig geweest, dan was Hij in vier dagen, over de puinhoopen van Antwerpen, Brussel, aan het hoofd van zijn zegevierend leger, binnengerukt. Doch de Prins van Oranje manoeuvreerde, en wel op de vleugels van zijne tegenpartij, en tot zulke bewegingen wordt tijd vereischt. Doorgaans moet hierbij het centrum, vóór zich in beweging te stellen, de bewegingen van de vleugels afwachten; vandaar ook de redenen van de twee dagen oponthoud, in Diest en Hasselt, gevoegd bij andere omstandigheden, die de fransche schrijver zich de moeite niet geeft om aan te halen.

(3) Eene vergissing, want den 11en was het hoofdkwartier reeds te Thienen.

hierbij: dat, zoo hetzelfde teruggeworpen werd, het zich nog zoude kunnen doorslaan; maar dat er maatregelen genomen waren, om deszelfs terugtogt onmogelijk te maken.

Deze hoop verdween echter als rook, toen men den terugtogt van *Daine* vernam. *Leopold*, die zijn hoofdkwartier te Aerschot had gevestigd, vanwaar hij eenige troepen tot Scherpenheuvel en tot Diest had doen voortrukken, riep daarop het leger van de Schelde tot zich, om alle de hem ten dienste staande strijdkrachten bij Leuven te vereenigen.

Den 11en Augustus, trok hij naar den kant van Thienen, ontmoette de Hollanders te Boutersem, en dwong hen deze stelling te verlaten. (1)

Den volgenden dag kwamen zij echter met magt terug, en dwongen nu, op hunne beurt, de Belgen tot Leuven terug te trekken. (2)

Even als de Prins van Oranje uit Diest, de divisie van den Hertog van *Saksen-Weimar* op St. Truijen gerigt had, om achter Hasselt om te trekken, detacheerde Hij gelijkerwijze dezelfde divisie, uit Thienen, om de Dijle, boven Waveren, over te gaan, en zich in den rug van Leuven te begeven. Zij deed alzoo eenen grooten omweg, en verwijderde zich zeer van het overige gedeelte van het Hollandsche leger. Daarenboven was zij nog door eene rivier van hetzelfde geseheden, die, ingeval zij met eenen overmagtigen vijand te doen gehad had, hetzelfde belet zoude hebben, haar bijstand te verleenen; Ook zoude deze voorzeker het waagstuk, van eene zoodanige beweging, hebben weten te straffen; doch zij vond nergens eenige hinderpalen, noch bij den overgang der Dijle, noch gedurende het overige gedeelte van den weg, dien zij af moest leggen. (3)

(1) Boutersem was reeds door ruim vier duizend man Belgische troepen bezet, die zich in de huizen en achter de heggen gesteld hadden; het waren dus niet de Belgen, die de Hollanders ontmoetten, maar wel omgekeerd. Het was de voorhoede van de 1e brigade der 3e divisie infanterie, bestaande uit een bataillon infanterie, de Groningsche en Noordhollandsche vrijwillige jagers en twee stukken kanon, die van Cumplich, alwaar deze brigade post had gevat, tot Boutersem werd voorgeschoven; doch dit dorp te sterk bezet vindende, tegen den avond, zich tirilleerende terug trok. Deze voorhoede had slechts eene verkenning gedaan. Dezelve was hoogstens 1000 man sterk.

(2) De Belgen, ja zelfs de Franschen, hebben het doen voorkomen, alsof zij overal door overmagt zijn geslagen. Het korps troepen, dat hun Boutersem deed ontruimen, was nauwelijks 8,000 man sterk; terwijl, volgens de opgaven der Belgen, 15,000 man van hunne troepen in en achter Boutersem stonden.

(3) Deze aanmerking klinkt vreemd in den mond eens Franschmans, welke over het algemeen diepe vereering gevoelt, voor al hetgeen *Napoleon* gedaan heeft, en voor datgene, wat hij zijne groots taktiek noemde. » Hij, die van het karakter, de geestgesteldheid, hulpmiddelen en bewegingen zijns vijands het voordeligste gebruik weet te maken, neemt plaats onder de rei der groote veldheeren! » Dit gezegde geeft *Spectator* den schrijver in bedenking.

De twee wegen, welke van Leuven over Tervueren en Cortenberg op Brussel leiden, werden door deze divisie bezet, zoodat de gemeenschap aan dien kant, met laatstgenoemde stad, afgesneden werd, en deze beweging het aanzien verkreeg, of deze steden gelijktijdig bedreigd werden. De neêrslagtigheid en de verwarring stegen daarop in Brussel ten hoogsten top, vooral daar hetzelfde van alle middelen van verdediging ontbloot was. Intusschen had men aan de poorten der stad eenige versperingen gemaakt, en, daar al de burgerwachten reeds met den koning waren uitgetrokken, zoo deed men eene oproeping aan de bewoners der omliggende gemeenten. — Gelukkig was het echter, voor deze hoofdstad, niet dan een valsch alarm; dewijl de Hertog van *Saksen-Weimar* op Leuven trok, om hetzelfde, vereenigd met zijnen Opperbevelhebber, aan te vallen.

Leuven werd daarop, behalve naar den kant van Mechelen, berend en de omliggende hoogten met batterijen beplant. Zoodat de Prins van Oranje aan Leuven, ofschoon niet versterkt, (1) de eer van eene berenning deed, alsof Hij het naar de regels wilde belegeren. (2)

Eene zoodanige stelling was voor de Belgische troepen zeer nadeelig, ook waren zij verre, van hiertegen eene goede houding te blijven bewaren; vooral lieten de burgerwachten zich hierbij van eenen slechten kant kennen. De meesten wierpen zich in verwarring in de stad, alwaar men te vergeefs moeite aanwendde, hen naar het slagveld terug te voeren. Het springen van een kaisson, bij welk voorval onderscheidene soldaten verminkt en gekwetst werden, vergrootte de angst en de algemeen heerschende verwarring. Daarop liet men al de troepen de stad inrukken, en stelde ze op den omgang-wal (*boulevard*), alwaar dezelve ongedekt aan het vuur der Hollandsche batterijen waren blootgesteld; terwijl men beter gedaan zoude hebben, ze in de drooge gracht te plaatsen, die dezen wal geheel omgeeft.

De Prins van Oranje bedreigde de stad te zullen bombarderen, ofschoon Hij daartoe, waarschijnlijk, geene middelen had.

Men zag echter, dat Hij alleen zocht zich van Leuven meester te maken, zonder hetzelfde werkelijk aan te vallen, en zonder Zijne troepen in het gevecht te brengen; maar alleen door de uitwerkselen Zijner artillerie en die Zijner bewegingen, en Zijner bedreigingen. Zoo Hij slechts eenig blijk van aanval gegeven had, dan ware de stad waarschijnlijk dadelijk ontruimd geworden. (3)

1) De fransche schrijver schijnt niet geweten te hebben, dat men den omgangs-wal van Leuven, en voornamelijk bij en voor de poorten, van eenige veldversterkingen voorzien had.

(2) Eene echte fransche aanmerking! Geschiedde deze beweging alleen om Leuven te bemagtigen, of had dezelve ten doel, om het overschot van het Belgisch leger te omsingelen en de wapens te doen nederleggen?

(3) Dit gezegde toont de grootste oppervlakkigheid, die er in het tweede gedeelte dezer schets heerscht; daar anders de fransche schrijver hier had moeten aanduiden, dat deze bewegingen een gevolg waren van de mondelinge overeenkomst, met een Belgische parlementair, even buiten Boutersem gesloten — een ge-

Hetgeen er met het leger van de Maas gebeurd was, had nu ook plaats bij het leger der Schelde, - of liever dezelfde oorzaken, bragten ook hier dezelfde uitwerkselen voort. De geestdrift, die bij het hervatten der vijandelikheden was ontstoken en die bij den vorigen marsch op Boutersem op nieuw was opgewekt, verdween nu geheel, en maakte plaats voor de grootste neerslagtigheid. Het gezigt van de bewegingen van het Hollandsche leger, de marsch der divisie van den Hertog van *Saksen-Weimar*, langs den linker oever der Dijle, alwaar zij reeds de wegen op Brussel bezet hadden, en gereed waren dien op Mechelen insgelijks af te snijden, had de verslagenheid, bij alle rangen, ten hoogsten top doen rijzen.

Leopold, wiens tegenwoordigheid hen noch konde tegenhouden, noch tot bedaren bragt, was van deze wanorde getuige.

Neerslagtig, bedroefd, met het hoofd voorover op zijn paard leunende, stond hij op de groote markt der stad, en zag zijne troepen onder zijne oogen niteengaan en als het ware wegsmelten. Een gedeelte, zonder zich echter *in de vlugt op te houden*, deed nog de lucht door hunne kreten van *liefde en eerbied* weergalmen, die hem, bij zijne aankomst in België, begroet hadden. Anderen gingen hem stilzwijgend voorbij; doch de meesten deden angstkreten hooren, die doorgaans eene vlugt voorafgaan en altijd vergezellen.

Door eene zonderlinge medeneiging met het leger der Maas, beijverden de officieren, zoowel van de linie-troepen als burgerwachten; zich om het zeerst, met alle militaire kleedingstukken en kenteekenen af te leggen. Er was geen genoegzaam aantal haardscheerders en scheermessen, om de knevels te doen verdwijnen, noch vermommingen genoeg voorhanden, om de schitterende monteringen of den *burger-kiel*, waarop zij eenige dagen vroeger nog zoo trotsch waren, toen er nog niets te doen was, dan er mede op feesten en publieke plaatsen te schitteren, te doen verdwijnen.

Eindelijk werd er, door tusschenkomst van den Engelschen plenipotentiaris, eene overeenkomst, tusschen de krijgvoerende legers, gesloten, waarbij aan het Belgisch leger 24 uren tijd gegeven werd, om met deszelfs personeel en materieel de stad te ontruimen en op Mechelen te trekken; zijnde de eenigste weg, die aan *Leopold* was opengelaten. Deze was echter langen tijd nog in vrees, de brug van Campenhout, door de divisie van den Hertog van *Saksen-Weimar*, bezet te zullen vinden.

(1).

volg van de aankondiging der verschijning van de voorhoede van een fransch leger te Brussel. - *Spectator* zal dit later breedvoerig ontwikkelen.

(1) Hier zwaait de schrijver den grootsten lof aan *Niellon* toe, die, zoo hij voorgeeft, de toenadering van Leuven het hardnekkigste verdedigd had. Deze lof wordt hem waarschijnlijk als Franschman toegekend. De schrijver schijnt echter niet te weten, dat *Niellon* met zijne bijna 5000 man, op het derde kanonschot, de eerste was die vlugtte, en dat zijne troepen, door eene halve batterij

Wat deed intusschen het leger van de Maas, terwijl *Leopold* aldus in Leuven handelde? In deszelfs vlugt, zonder gevechten, en gelukkig zonder vervolgd te worden, had hetzelfde één of twee kanons, wapens en bagage achtergelaten, (1) doch had slechts weinige manschappen verloren, zoodat deszelfs materiële sterkte als ware het niet verminderd was. Een Generaal, een man van karakter, die het ongeluk het hoofd had weten te bieden, die zijne troepen in de hand had weten te houden, zoude ze den daaropvolgenden dag wederom tegen den vijand hebben weten aan te voeren; want reeds den 9en was dit leger in Luik weder op nieuw bijeen. *Daine* was echter geen Generaal van dezen stempel.

(2).

Wanneer men aan dat leger een of twee dagen tijd gegeven had, om zich weder te vereenigen, en hetzelfde daarna gezwind op den weg naar Leuven gevoerd had (hetgeen misschien het beste middel tot deszelfs hereeniging geweest ware), dan had het eenen vijand overvallen, die hetzelfde vernietigd dacht, en hetzelfde in zijnen rug ziende, was hij genoodzaakt geweest te keeren, ten einde dat leger tegen te houden. Het gezigt alleen van deszelfs voorhoede ware genoegzaam geweest, de onderneming op Leuven te doen staken, of ten minste te schorsen. De Hertog van *Saksen-Weimar*, in de plaats van tusschen deze laatstgenoemde stad en Brussel stelling te nemen, had gezwind moeten terugkeeren, om zich bij het overige gedeelte van het Hollandsche leger te voegen. *Leopold* had alsdan zich in zijne stelling

rijdende artillerie en twee escadrons lanciers, in verwarring, tot bij de poorten van Leuven, gejaagd werden.

(1) Het schijnt dat de fransche schrijver hier opzettelijk de waarheid te kort doet, daar toch, door bijna alle nieuwspapieren, het aantal veroverde kanons is publiek gemaakt. Reeds bij de eerste *charge* onzer dragonders, vielen aan deze in handen:

- 3 korte metalen kanons à 15 duim, met affuiten en voorwagens,
- 2 korte houwitser à 15 duim, met idem,
- 10 kaissons voor kanons à 6 pond, waaronder drie N. V. M.
- 2 kaissons voor houwitser à 15 duim,
- 9 transportwagens,
- 5 zieke wagens,
- 1 voorwagen à 6 pond, N. V. M.
- 1 idem tot houwitser à 15 duim, idem,
- 2 affuiten, N. V. M.
- 2 infanterie kaissons,
- 1 smitswagen, O. M.,

1856 geweren,

2749 pieken en lanssen en

eene menigte karren met bagage.

(2) De fransche schrijver komt hier bij herhaling terug, op de denkwijze van opgenoemd leger over deszelfs Opperbevelhebber, en spreekt verder over de pogcherijen van *Tielemans*, gouverneur van Luik, om het vertrouwen te herstellen en den moed op te wakkeren, alsmede over die, door *Ch. de Brouckere* aangewend. Over dezen laatsten spreekt hij echter minder gunstig.

kunnen staande houden; dewijl de Prins van Oranje, zelfs toen Hij over alle Zijne strijdkrachten konde beschikken, hem bijna niet durfde aanvallen, daar Hij zich alleen bepaalde, met hem te bedreigen. (1)

Ongelukkiger wijze had het denkbeeld veldgewonnen, dat men aan het leger van Daine eenige dagen rust moest geven, om hetzelfde in order te brengen en deszelfs moreel op nieuw te stijven. Maar terwijl men hetzelfde deze rust gunde, waarmede men den moed bij de soldaten dacht op te wekken, ondergingen de Belgen bij Leuven eenen bloedigen hoon, welke hetzelfde had kunnen voorkomen. (2) De vlugt van Daine was een ongeluk, (3) welke misschien door geen mensch had kunnen worden voorgekomen; (!) zijne werkeloosheid na deze gebeurtenis, was een grove misslag, welke door niets kan verschoond worden.

Men zou gezegd hebben, dat het noodlot, om de Belgen voor hunnen eersten hoogmoed en zotte verwaandheid te straffen, hen tot den laagsten trap wilde vernederen, met ze zonder verdediging tegen over hunne vijanden te laten, en ze alzoo te doen bekennen, dat zij alleen heil van vreemde hulp konden verwachten. Gelukkig voor hen, dat deze hulp gereed en reeds daár was. Leopold was hiervan bewust, toen hij in Leuven capituleerde en deze capitulatie, moest hem minder bitter voor-

(1) De fransche schrijver vergeet hierbij, dat hij in wederspraak met zijne eigene woorden is, (vid. aanval op Boutersem). — En zoo schrijft men de geschiedenis!! — Doch daar de schrijver veel van onderstellingen schijnt te houden, zoo wil Spectator op zijne beurt veronderstellen: dat het Fransche leger België niet ingetrokken ware, en dat Daine en de Hertog van Saksen Weimar de door hem veronderstelde beweging hadden uitgevoerd, wat zoude de Prins van Oranje dan naar alle waarschijnlijkheid gedaan hebben? Door de divisie van genoemden Hertog, het leger der Schelde in bedwang houden; door de 3e en door de reserve divisie, een vleugel beweging op het leger der Maas laten doen, daarna met de 1e divisie, de brigade zware kavallerie en de reserve rijdende artillerie, eenen stouten aanval, in het front, ondernomen; en waar had men het leger van de Maas dan moeten zoeken? Voorzeker niet wederom te Luik. De fransche schrijver zal toch wel niet willen beweren, dat dit moedeloze leger van de Maas, het tegen deze magt had kunnen volhouden, zelfs niet tegen eene gelijke magt. De schrijver schijnt niet goed doordrongen te zijn van de krijgsgeschiedenis van zijn eigen land; anders zoude hij zich moeten herinneren, dat ook de fransche soldaten, eenmaal verward door elkander geslagen, moeilijk tot staan, veel minder tot vechten waren te brengen. Vid. de slag van Waterloo.

(2) Wel te verstaan, door hulp van het fransche leger, dat alsdan misschien tijd gehad had, zich aan Leopold aan te sluiten. Was dit echter niet op komen dagen, dan had, zoo als S. vroeger reeds aanduidde, Leopold, waarschijnlijk twee dagen later dan den 12en Augustus, zijnen degen voor den Prins van Oranje moeten nederleggen.

(3) Waarschijnlijk is dit een aangenomen term van den schrijver, waaronder hij elke soort van vlugt begrijpt.

komen, daar zulks hem vooruit deed zien, dat dezelve geene zeer nadeelige gevolgen konde hebben (1).

(Het vervolg hierna.)

KAVALLERIE.

Over de tusschenruimten, welke de Escadrons in bataille geplaatst, onderling moeten waarnemen. Het plaatsen en doortrekken der 2^e. linie bij het wapen der Kavallerie.

De tusschenruimten mogen misschien van weinig belang schijnen, evenwel zijn dezelve ook bij het wapen der Kavallerie van het grootste gewigt.

Tot nog toe heeft men omtrent dit punt zeer verschillende en dikwijls verkeerde denkbeelden opgevat; het is dan ook daaraan toe te schrijven, dat men dezelve de noodige grootte niet heeft gegeven.

De reden, die men hiervoor opgeeft, is dat men vreest dat de vijandelijke Kavallerie, met kleinere tusschenruimten aanvallende, zich tusschen de escadrons zoude inwerpen en deze in de flanken nemen.

Degene, die voor kleine tusschenruimten zijn, zoo als de Generaal Bismark, halen aan, om er het voordeel van te bewijzen, dat de Pruisische Kavallerie in den zevenjarigen oorlog, bij hare schitterende wapenfeiten, steeds zonder tusschenruimten aanviel.

Wat de vrees aangaat dat den vijand zich tusschen de intervallen zal werpen, en de escadrons in de flanken nemen, deze is hersenschimmig. Gesteld dat een even sterke vijand ons met kleinere tusschenruimten aanvalt, dan zal hierdoor zijne linie minder uitgebreid zijn dan de onze, en wij hem alsdan overvleugelen; de kans is dus hierin gelijk. Daarenboven kan men achter de tusschenruimten ruiters op één gelid plaatsen, (b. v. de tirailleurs), welke het indringen beletten, en is men op twee liniën, dan volgt gewoonlijk de tweede linie op eenigen afstand, en door deze te plaatsen, zoo als ik hier nader zal aantoonen, wordt den vijand het doordringen belet of komt hem dit duur te staan.

Hetgeen de Generaal Bismark zegt, omtrent de aanvallen der Pruisische Kavallerie, zonder intervallen in den zevenjaren oorlog, is geheel ongegrond; want de

(1) Leopold was hiervan bewust. Dit was toch natuurlijk, dewijl dit het middel was, waardoor hij nog de quasi eervolle capitulatie verkreeg. De fransche schrijver schijnt hierover te hebben willen heenstappen, om de schennis van het regt der volken, door deze gewapende tusschenkomst zoo openlijk aan den dag gelegd, niet te veel te doen uitkomen.

Generaal *Warnery*, voornaam Pruisisch Kavallerie Officier van dien tijd, en vriend van den grooten *Seidlitz* (bij gevolg meer geloofwaardig op dit punt als de Generaal *Bismark*), zegt in zijn werk: *Remarques sur la Cavalerie* (pag. 81), wáár de Pruisische Kavallerie op deze wijze aangevallen heeft, is dezelve teruggedreven, zelfs na eenen gelukkigen schok.

Kleine intervallen gaan bij den frontmarsch veelal door het gedrang verloren, en het heeft eenen zeer nadeeligen invloed op den ruiter, wanneer hij gedrongen wordt; de hinderpalen, welke zich voor het front der linie opdoen, vooral zoo zij aanmerkelijk zijn, worden niet zoo gemakkelijk voorbijgegaan, en wanorde of nederlaag van het eene eskadron zal zich zeer ligt aan de andere mededeelen; de heerschende wanorde, welke steeds na eenen aanval plaats heeft, zal zeer moeilijk te herstellen zijn; het zal voor de tweede linie, na eenen gelukkigen aanval, zeer moeilijk zijn door de eerste te trekken om den vijand spoedig te vervolgen; en bij eene nederlaag, loopt zij groot gevaar van overhoop te worden gereden.

Daarentegen levert de linie met groote tusschenruimten zoo vele voordeelen, als de andere nadeelen op; de frontmarsch wordt er veel gemakkelijker door gemaakt; men zal bij den aanval met meer orde op den vijand stooten, want de escadrons marcheren met veel meer gemak en vrijer; geene wanorde of nederlaag van het eene escadron, zal zich zoo ligt aan het andere mededeelen; de tweede linie zal veel beter door de eerste kunnen trekken, en loopt weinig gevaar om overhoop te worden gereden bij eene nederlaag der eerste, vooral indien dezelve gerangschikt wordt gelijk ik hier zal voorstellen.

Welke is nu de geschiktste grootte der tusschenruimten? 10 à 12 el is te klein, veelal bestaan zij niet meer bij het eindigen van eenen aanval; zoo volle als ledige tusschenruimten zijn te groot, door dat alsdan de escadrons te ver van elkander zijn, verliest de troep het zelfvertrouwen: het moet dus een midden-getal zijn van niet meer dan 24 ellen, en niet minder dan 20 ellen, waardoor ook het doortrekken der linie veel eenvoudiger wordt, en zelfs in tegenwoordigheid van eenen de eerste linie vervolgenden vijand kan plaats hebben. — Wanneer men Kavallerie in twee liniën stelt, dan is de wijze, hoedanig de tweede linie te plaatsen, in het geheel niet onverschillig. Volgens het reglement en de thans gebruikelijke wijze, wordt de tweede linie in eene gedeploteerde orde, en de escadrons juist achter die der eerste linie geplaatst, niettegenstaande de ondervinding geleerd heeft, dat de tweede linie telkens, in zulk eene orde, door de eerste, wanneer deze in wanorde moest terugtrekken, overhoop werd gereden, vooral met de thans bestaande tusschen-

ruimten; (onder anderen in den veldslag van Praag 1756 en die van Chateau Thierry in 1814) blijft men nog in deze slechte dispositie volharderen.

Om hierin te voorzien hebben sommige schrijvers voorgesteld, ieder escadron der tweede linie in kolonnen van pelotons te formeren, in deze orde achter de eerste linie te plaatsen en bij den aanval te doen volgen; alsdan zullen de tusschenruimten wel groot genoeg zijn, om de in deze wanorde vluggende eerste linie door te laten, maar het zal in deze wanorde te moeilijk zijn, om de escadrons weder te formeren om den vijand het hoofd te bieden; ten einde dit nu voor te komen is het allernoodzakelijkst de tusschenruimten der escadrons, niet minder dan op 20 ellen te bepalen, opdat men alsdan de tweede linie op de volgende wijze kan plaatsen, om de eerste, zonder de orde te veranderen, te kunnen doortrekken.

Regt over de tusschenruimten der eerste linie, plaatst men de escadrons der tweede linie en geformeerd met divisien op het centrum, zoodra er gevaar is dat de eerste linie kan terug gedreven worden (het 1^e. peloton achter het 2^e., en het 4^e. achter het 3^e., op pelotons afstand).



Nu zijn de tusschenruimten der tweede linie groot genoeg, om de in wanorde terugtrekkende eerste linie door te laten; de manschappen, die bij eene dergelijke wanorde veelal regtuit vlugten, zullen niet op de tweede linie aanrijden en in deze wanorde brengen; de doortogt der linie is zeer gemakkelijk. Wordt de eerste linie teruggedreven en door den vijand op de hielen gevolgd, dan is men in staat hem het hoofd te bieden, al maakte de groote wanorde de volkomene formatie der escadrons bezwaarlijk of onmogelijk. Evenzoo kan het eerste en tweede peloton in eene schuinsche strekking aanvallen, terwijl de middenpelotons zulks evenwijdig doen; en men kan, door de beweging van pelotons regts of links, alle bewegingen der eerste linie volgen.

Het doortrekken der liniën is dan zeer eenvoudig en geschiedt door de volgende kommando's, indien de tweede linie de eerste moet doortrekken:

- Kommando's: $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ Geeft acht!} \\ 2. \text{ Doortogt der linie voorwaarts, guide} \\ \text{der linie.} \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{regts:} \\ 3. \text{ MARSCH!} \end{array} \right. \end{array} \right.$

Op het tweede kommando kommanderen de escadrons-kommandanten:

1. Kolonne voorwaarts, guide regts, (of escadrons voorwaarts, guide regts, = beletsel 1^e. en 4^e. peloton, indien de tweede linie nog gedeploteerd was)

2. MARCH! wordt door hen herhaald.

Op dit kommando stellen de liniën zich in beweging en de vleugel pelotons (zoo zij dit nog niet waren) plaatsen zich achter de midden-pelotons, zoo als in het 8^e. artikel der escadrons-school gezegd wordt. De ongedekte onder-officieren verlaten gedurende het doortrekken hunne plaatsen.

Zoodra de doortogt geschied is en de kommandant der doortrekkende linie het noodig oordeelt, laat hij de linie formeren door de kommando's

1. Formeert de linie:

of liever door te laten appel blazen.

Hierop kommanderen de escadrons-kommandanten:

1. Pelotons in linie!

Op welk kommando de pelotons zich formeren, zoo als in de escadrons-school gezegd wordt.

Daar er omstandigheden bestaan kunnen, dat de kommando's van den kommandant der linie niet behooren afgewacht te worden, of niet te verstaan zijn, zullen de escadrons-kommandanten hunne escadrons formeren, zoodra zij zulks noodig oordeelen.

Men ziet alzoo, dat deze doortogt veel eenvoudiger en de formatie veel sneller is. Ik geloof dus niet, dat het onbelangrijk zoude zijn, dit thans eens te beproeven en te zien, in hoeverre het voor de evolutiën belangrijk ware.

(Ingezonden artikel.)

De aanmerkingen omtrent het wapen der Kavallerie, voorkomende in het 4^e. n^o. uwer beschouwing, zijn zeer juist.

De herschepping eener Kavallerie in zulk eenen korten tijd, verdient voorzeker allen lof.

De evolutiën werden in het afgelopen jaar over het algemeen genomen, vrij goed uitgevoerd; evenwel ontging het niet aan het oog van deskundigen, dat de afzonderlijke afrioting van man en paard zeer onvolkomen was. In de rijkunst en het behandelen zijner wapenen, twee hoofdzaken, waren de manschappen zeer onervaren, en het was duidelijk te zien, dat men hen te vroeg in rijen en gelederen had vereenigd. Dat men nu den Kavallerist niet volkomen in de rijkunst en wapenhandel heeft kunnen afrioting, is in de tegenwoordige omstandigheden veelal toe te schrijven geweest aan tijdgebrek; maar het is niet alleen in dit tijdstip, dat men van de hoofdzaak eene bijzaak gemaakt heeft. Neen, de rijkunst en wapenhandel zijn verwaarloosd geweest; en men zal zich

toch wel niet, van 1815 tot 1830, over gebrek aan tijd kunnen beklagen.

Welligt bestond er geen Kavallerie, die minder doelmatig afgerigt werd als de onze. Galoperen, rennen, springen, sabel en lans in alle gangen te leeren gebruiken, vuren te voet en te paard naar de schijf, praktische velddienst, hieraan werd niet of zeer weinig gedaan; men haastte zich maar om de ruiters in het escadron te vereenigen, en kon men met vier en twee, vooral in den stap, goed afbreken, zonder dat er een oponthoud in de kolonne kwam, dan was het over het algemeen zeer wel.

Het 30jarige provisioneel reglement, dat, hoewel goede grondbeginselen bevattende, zeer gebrekkig is zamengesteld, vooral wat rijkunst en wapenhandel betreft, werd maar altijd als een onverbetterlijk stuk gevolgd, en men heeft alzoo eenen kostelijken tijd van 15 jaren voorbij laten gaan, zonder eenige merkbare verbeteringen in te voeren. Het is nu echter te hopen dat, zoodra men tot rust wedergekeerd zal zijn, er eene commissie zal worden benoemd, om een beter en doelmatiger reglement daar te stellen, (en door het nieuwe Fransche reglement tot leidraad te nemen, zal men dit werk gemakkelijk maken); opdat dan onze Kavallerie, even als die onzer naburen, meer overeenkomstig derzelve bestemming, afgerigt worde, en dit zoo gewichtig wapen niet meer op dezelfde hoogte blijve, als waarop het voor 20 jaren (zoo het niet teruggegaan is) was, maar ook gelijk andere wapens van ons leger, eindelijk eens voorwaarts ga.

Uw belangstellende lezer,

N.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN, BIJ HET LEGER.

VOEGENS Z^r. M^o. BESLUIT VAN DEN 30^{sten} APRIL 1832 n^o. 13.

Bij de afdeeling kurassiers n^o. 3:

Tot ritmeester der 1ste klasse, de ritmeester der 2de klasse W. van Tol, van de afdeeling;

Tot 1ste luitenants: de 2de luitenant-adjutant S. van Nouhuys en de 2de luitenant M. van Attenhoven, beide van de afdeeling;

Tot 2de luitenant-effectief, de 2de luitenant à-la-suite H. Bachman, mede van de afdeeling;

Tot 2de luitenants à-la-suite: de kadet-wachtmeesters G. H. J. Michelhoff, J. A. van den Bosch en D. J. A. G. F. van den Steen, respectievelijk van de Koninklijke Militaire Akademie, tijdelijk dienende, de beide eerstgenoemde bij het regement ligte dragonders n^o. 4, en de laatstgemelde bij het regement hussaren n^o. 6.

Bij de afdeeling kurassiers n^o. 3:

Tot 1ste luitenants: de 2de luitenants S. J. R. van de Poll, van de afdeeling, J. M. Castendijk, van de afdeeling kurassiers n^o. 1, H. F. Hogeveen en J. J. H. Mascheck, beide van de afdeeling;

Tot 2de luitenants-effectief: de 2de luitenants à-la-suite E. C. de Casembroot, R. A. Jackson en N. Habets, alle van de afd.

Tot 2de luitenants à-la-suite: de wachtmeester-volontair J. M. Visbach Lobry en de kadet-wachtmeester A. T. D. Plancken, beide van het regement ligte dragonders n^o. 4

Bij het regiment ligte dragonders n^o. 4:

Tot ritmeester der 2de klasse: de 1ste luitenant A. Thesingh, van het regiment;

Tot 2den luitenant-effectief: de 2de luitenant à-la-suite A. A. O. baron van Heerdt, van het regiment;

Tot 2den luitenant à-la-suite: de wachtmeester-volontair L. A. van Ittersum, insgelijks van het regiment.

Bij het regiment ligte dragonders n^o. 5:

Tot ritmeesters der 2de klasse: de 1ste luitenants O. L. Graaf van Limburg Stirum, P. H. Baron Taets van Amerongen, beide van de afdeeling kurassiers n^o. 3;

Tot 2de luitenants à-la-suite, de wachtmeester E. C. F. de Quay, mede van de afdeeling, en de kadet-wachtmeester A. C. van Rappard, van de Koninklijke Militaire Akademie, en tijdelijk dienende bij het regiment.

Bij het regiment hussaren n^o. 6:

Tot ritmeesters der 2de klasse, de 1ste luitenants F. H. van Voorst, van de afdeeling kurassiers n^o. 9 en J. A. Sasse van Yssel, van het regiment lanciers;

Tot 2de luitenants à-la-suite: de opperwachtmeester C. J. T. de Waha, van de afdeeling kurassiers n^o. 1, en J. VV. Köning, van de afdeeling kurassiers n^o. 3, de wachtmeester-volontair J. Paulus en de korporaalvolontair C. A. E. A. van Panhuys, beide van het regiment lanciers, alsmede de kadet-wachtmeester H. J. Coster, van de Koninklijke militaire Akademie, en tijdelijk dienende bij het regiment.

Bij de afdeeling kurassiers n^o. 9:

Tot ritmeester der 1ste klasse, de ritmeester der 2de klasse, J. Werner;

Tot 1ste luitenants: de cornet G. H. Hamming, en de 2de luitenants A. E. C. de Sturler de Frinisberg en J. Ringeling;

Tot 2de luitenants-effectief: de 2de luitenants à-la-suite F. Weidner en J. A. Veldhuis, alle van de afdeeling;

Tot 2den luitenant à-la-suite: de wachtmeester-volontair H. A. Tobias, van het regiment hussaren n^o. 6.

Bij het regiment lanciers:

Tot 2den luitenant-effectief, de 2de luitenant à-la-suite P. A. J. H. Boreel de Mauregnault, van het regiment.

Bij het regiment ligte dragonders n^o. 4:

Tot ritmeester der 2de klasse honorair, de voormalige 1ste luitenant G. A. G. Baron van der Duyn, thans volontair en ordonnans-officier van Z. K. H. den Admiraal en Kolonel-Generaal.

Bij het regiment hussaren n^o. 6:

Tot 2den luitenant honorair: de korporaal-volontair J. O. B. Boreel, van het regiment.

Bij het regiment lanciers:

Tot 2de luitenants-honorair: de wachtmeesters-volontair Jhr. P. E. de Salve de Bruneton en W. C. Baron Snouckaert van Schauburg, alsmede de kadet-wachtmeester J. F. Gobius, alle van het regiment.

Aanmerkingen. In zijn n^o. 6 belofde *Spectator*, op de geopperde aanmerkingen eener noot, geplaatst in zijn n^o. 4, bl. 26 terug te komen. Het daartoe in gereedheid zijnde artikel, komt nu echter te vervallen, daar juist bovenvermelde benoemingen de punten van bezwaar hebben weggenomen, die *Spectator* tot regtvaardiging van zijne vroegere gezegden zoude hebben aangevoerd.

Uerscheideneheden.

KLEEDING EN ONDERSCHIEDINGSTEEKENEN DER GEREGLDE
TURKSCH E TROEPEN.

In de Wiener Courant vinden wij het volgende over het bovengenoemde onderwerp:

Over het algemeen is de *suede* der kleeding bij alle korpsen dezelfde. De montering der Generaals, alsook

die der overige officieren, is rood van kleur, en met goud geborduurd; dit borduursel is, naar gelang der onderscheidene rangen, rijker of eenvoudiger.

De onderscheidingsteekenen, welke aan wederzijde der borst gedragen worden, zijn de volgende:

De Luitenant-Generaal draagt twee, met diamanten bezette, halve manen, in welker midden zich drie van diamanten gevormde sterren bevinden.

De Generaal-Majoor en de Kolonel, dragen dezelfde halve manen, de eerste met twee, de andere met eene ster.

De Luitenant-Kolonel heeft voor onderscheidingsteekenen twee eenvoudige gouden halve manen, met ééne ster van diamanten.

De Majoor en Kapiteins dezelfde halve manen als de Luitenant-Kolonel, de eerste met gouden, de andere met zilveren sterren. De eerste en tweede Luitenants dragen eenvoudige zilveren halve manen, zonder sterren.

De Officieren van gezondheid hebben licht blaauwe montering met karmozijn roode opslagen; de apothekers eenvoudige aschkleurige montering, zonder uitmontering.

De aspiranten bij den Generalen-Staf, dragen dezelfde montering als de Officieren der Infanterie; doch met een verschillend borduursel, zonder halve manen. De leerlingen bij de rijsschool dragen eene scharlaken roode montering.

De kleeding van het voetvolk is, wat de snede betreft, volkomen met die der andere korpsen gelijk; de onderscheidene regimenten hebben echter verschillend gekleurde montering, zoo als donkere en lichtblauwe, roode en kastanje bruine, enz.

Het hoofddeksel is een *tulband* of grieksche muts, en de *Tequi* (eene glad om het hoofd sluitende muts), welke onder den tulband gedragen wordt, en van onder dezen met eenen rand te voorschijn komt. De schoenen zijn van rood- en turksch leder; de gordel is wit.

De Artillerie- en de Genie-troepen dragen roode montering met lederen gordels; de overige kleeding is als bij de Infanterie.

Het Infanterie-regiment lijfwachten draagt kastanje bruine montering, zeer rijk met zijde geborduurd.

Bij al de korpsen dragen de muzikanten blaauwe rokken, met roode kraag en opslagen, en met gele zijde geborduurd; bij de lijfwachten is dit borduursel van goud. De tamboers, pijpers en trompetters, zijn als de overige troepen gekleed.

De Kavallerie draagt *dolmans*, met bontwerk gevoerd, met vijf rijen witte knopen, roode opslagen en mammelukken broeken, van dezelfde kleur als de *Dolman*, en rooden gordel; het hoofddeksel, is als bij de Infanterie, de tulband en tequi. De laarzen zijn van zwart leder, met zwart geverwde ijzeren sporen (Fransch model).

De vier Kavallerie brigaden dragen groene, bruine, donker- en lichtblauwe montering; de lijfwacht te paard, scharlaken roode.

Alle deze korpsen hebben daarenboven nog eene kleine montering van wit linnen, met blauwe uitmontering.

De Infanterie is met munitie-geweren, bajonet, sabel, patroontasch van governisd leder bewapend.

De Artillerie is insgelijks met geweren bewapend; doch heeft in de plaats van sabels, fascine-messen (Fransch model).

De bewapening der Kavallerie bestaat uit karabijnen, patroontasch, karabijn-riemen, sabel (Fransch model) en wit lederwerk.

Niet ten onrechte is elders opgemerkt geworden, dat de vruchten van het revolutionair beginsel overal dezelfde zijn, en dit alleen genoegzaam zouden wezen om den gelijken oorsprong der onderscheidene landberoeringen van dezen tijd te doen kennen. In een Leipzigs tijdschrift (*Blätter für literarische Unterhaltung*) vinden wij daarvan, in eenige anecdoten, betrekkelijk den laatsten Poolschen opstand, een nieuw bewijs. Als eene proeve diene het volgende, uit den mond van ooggetuigen opgeteekende, verhaal van het gedrag eens Poolschen regiments, hetwelk altijd in de bijzondere genegenheid en goedheid van den Groot-Vorst *Constantijn* gedeeld had.

» Het oogenblik der uitbarsting naderde. De zaamgezworenen hadden zich de medewerking van al de korpsen van het Poolse leger verzekerd. Officieren en manschappen, allen waren gereed hun bloed te storten, voor hetgeen zij de onafhankelijkheid van hun vaderland noemden. Alleen ten aanzien van het 4e. regiment verkeerde men nog in onzekerheid. Sedert vele jaren te Warschau garnizoen houdende, en het voorwerp der meeste behartiging en zorgen van den Grootvorst *Constantijn*, was dit regiment steeds buitengemeen door het Russische gouvernement beweldadigd geworden. Onder deszelfs officieren was slechts een zeer klein getal, dat van de zamenzwering kennis droeg, en deze waren allen nog zeer jong, en van ondergeschikte rangen. Er lag den Polen intusschen veel aan gelegen de gezindheid van dit regiment te kennen; want schaarde het zich aan de zijde der Russen, dan was er veel reden, om aan den goeden uitslag der onderneming te wanhopen. Om deze gezindheid te polsen, plakte men op de deur der kazerne een briefje van den volgenden inhoud: » Het vaderland rekent op den bijstand van al » deszelfs zonen; maar weet nog niet wat het vierde regiment zal doen.»

Dit had den 28sten November, den dag voor de uitbarsting, plaats. Het bewuste briefje werd den Kolonel *Boguslawski* gebracht, die onmiddellijk daarop al de officieren van het regiment bijeen riep, hun bekend makende, dat er snoode ontwerpen gesmeed werden. » Worden deze ontwerpen, » sprak hij » ver-

» wezenlijk, dan reken ik genoeg op uwe erkentelijkheid jegens » en gehechtheid aan uwen doorluchtigen weldoener, den Groot- » vorst *Constantijn*, dan dat ik zoude kunnen onderstellen, » dat gij de zijde der opstandelingen zoudt kiezen.»

» Een diep stilzwijgen volgde op deze aanspraak. De officieren, ofschoon onkundig van den opstand, gevoelden wat er vermoed werd, en — in denzelfden oogenblik waren alle de weldaden van den Césarewitsch vergeten! *Boguslawski* getroffen door hun doodelijk zwijgen, liet zijne officieren gaan, zonder op nadere verklaringen bij hen aan te dringen.

» Toen 's avonds van den 29sten November, eenige geweerschoten het begin van den opstand aankondigden, en door de geheele stad de alarm-trom geroerd werd, kwam het gemeld 4e. regiment mede onder de wapens. De Kolonel bevond zich bij hetzelfde, en van deszelfs gezindheid thans verzekerd, plaatste hij zich met uitgestrekte armen voor de deur der kazerne, uitroepende: » Gij zult niet dan over mijn ligchaam uw post ver- » laten.» Deze houding en woorden wederhielden een oogenblik de reeds muitende troepen. Er bestond nog een schaduw van eerbied voor den Kolonel, die echter mede verdween, toen een der Kapiteins *Boguslawski* met forschen arm aangreep, en, met den uitroep: » het is thans geen tijd voor eene tooneel- » vertooning, » ter zijde wierp. Toen was het teken gegeven: het vierde regiment snelde met geveld geweer de straten op, ter ondersteuning der opstandelingen, die reeds met de Russische troepen binnen Warschau handgemeen waren.

» Het is overigens dit regiment geweest, hetwelk het levendigste aandeel in de volgende krijgsverrigtingen genomen heeft. Het was aan het hoofd van het 4e., dat *Chlopicki*, in den slag van Grochow, met roem een boschje verdedigde, door de Russen zesmaal herhaaldelijk aangevallen. Bij het Poolse leger werd dit regiment het dapperste des geheelen legers genoemd. Overal was hetzelfde aan het hoofd, en leed ook onbeschrijfelijk veel. Viermalen was het ten naastenbij vernietigd en werd het telkens weder voltallig gemaakt uit de talrijke vrijwilligers, die de inlijving bij dat regiment als eene gunst verzochten. De officieren en manschappen werden, naar gelang hunner vroegere of latere inlijving door de benaming van 1e., 2e., 3e. of 4e. zamenstelling onderscheiden.»

In het begin dezes jaars heeft men, met het nieuw Fransch Artillerie materieel, eene proef genomen, met al de voertuigen eener batterij van het 7de regiment Artillerie, van Oberheim naar Barr, en van daar naar de eerst genoemde plaats over den St. Odolienberg te voeren, welke weg, voor deze voertuigen, door de bewoners dier landstreek, voor onbegaanbaar werd gehouden. Al de moeilijkheden van dezen weg heeft men echter overkomen, zonder dat eenig ongeval den marsch heeft gehinderd. Men voert dit als een bewijs aan voor de deugdelijkheid van het tegenwoordig aangenomen stelsel.

Bij de geheele Fransche Infanterie is het dragen van knevels bij Koninklijk besluit toegestaan geworden.